

ગામડીયો 56

ગમાર—A.

(પેટ પકડી હસાવનારી વાર્તા)

રચી પ્રસીધ્ધ કરનાર.

કવિ—મણીલાલ નાથુભાઈ બોડાવાલા

ઠેકું—સુરત, હરીપુરા ધાંચી સ્ટ્રીટ—મુખ્ય, ભુલેશ્વર-કુલગણી.

આવૃત્તી ૫હેલી.

પ્રત ૫૦૦૦.

સને ૧૯૧૮—સવત ૧૯૭

સર્વ હક કર્તાને સ્વાધીન

વી ફાઈ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં, મા. જી તવરીઆએ છાપ્યું છે.

નં. ૧, પારસી બજાર સ્ટ્રીટ, ફાઈટ—મુખ્ય.

મૂલ્ય ૦-૧-૬.

૫૧૮૭

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ સંગ્રહ

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

૧ મનગલી કાપીરાંડ ૬ વડોદરા

અનુક્રમાંક ૫૧૮૭

૧૯૬૩

પુસ્તકનું નામ ગામીડ્યો ગમાર .

વિષય દ : ૩

શ્રી ૧૧.

શ્રી મણેશ શાહેનમ :

ગામડીયો ગમાર.

ભાગ ૧ લો.

પ્રકરણ ૧ લું.

બહ ! અમેતો જરૂર મમમઈ જઈલું ?

સુરત બહરની પાસે બારડોલી તાલુકાના મોતા ગામમાં, ધનાબાઈ કરીને એક કણુખી રહેતો હતો. ગામના સૌ લોક તેને ધનાપટેલ કહી બોલાવતા. ધનાપટેલ ઉમરે ત્રીશ વર્ષના, બાધી દડીના શરીરવાળા એક કદાવર જીવાન હતા. સતતીમા આપણા ધનાબાઈ ને એક પુત્ર, અને એક પુત્રી હતા. પુત્રને સૌ કોઈ દીઆળના નામથી બોલાવતા, અને પુત્રીને અરખીના નામથી આળખતા. દીઆળની ઉમર સાતથી આઠ વર્ષની હતી, અને અરખી ચાર વર્ષની હતી. બન્ને બાળકોની માતાનું નામ જમના હતું જેને ગામલોક તરફથી પટલજી નો મેલાખ આપવામા આવ્યો હતો, જેથી ગામના નાના મોટા સૌ તેને પટલજી કહીનેજ બોલાવતા. જમના પટલજીની ઉમર, સતતીથી અઠાવીશ વર્ષની હતી. શરીર જરા સ્થામ, પણ ચહેરો દેખાડવો હતો. વળી ગામડાંયો સસાર ગબડાવવાની બુદ્ધિ સારી હતી જેથી તેઓ આખા ગામમા પકાઈ રહ્યાં હતા. ધનાપટેલ આપુકો ધધા ધમધાકાર ચલાવી રહ્યા હતા. તેમ તે ચલાવવા તેઓની પાસે સાધન પણ પુરતું હતું. ધનાબાઈ પાસે પોણાસોથી સો વીઘા સુધી આપોતી જમીન. ચારજોડ સારા મજબુત બળદો અને ગાયો બેસોનો સારો જથ્થો હતો. તેમજ નોકર ચાકર વીગેરેનો પણ સારો જોગ હતો.

આપણા ધનાબાઈ ગામડીયા ગામના પ્રમાણમાં બહુ સારી સ્ત્રીતીવાળા તરીકે મોતા ગામમા પંકાઈ રહ્યા હતા. ફક્ત અફવાસ

અને ગમગીનીની વાત તો એજ છે કે વિચારને બુદ્ધિ સાથે આરમ્ભ થઈ શકે તે જ હોય છે. પોતે બુદ્ધિમા બુદ્ધિજ્ઞ, દેખાવે બાહ્ય જોવા બીજામથા, લથપથ ? ગમરનો પહેલો નજર ધરાવતા તેઓએ તેમની આ ત્રીશ વર્ષની જીવનમાં મુસાફરી કરી હશે ? તો ફક્ત મોતાથી આરંભી સુધીજ ? તે પણ વળી કદી કાંઈ કાર્યનો પ્રસંગ આવે તો વધે એ વર્ગે એકાદ વખત આપણા ધનાભાષી મારડોલી જાય ત્યાંથી પણ ભડકી ? ભડકી ? અડધા થઈ વીધે મોટે ઘેર આવે, અને જમના પટલણ પાસે આંસુ કુઝાવે આટલી બધી બુદ્ધિ બી બલીહારી છે છતાં ધન્યવાદ તો આપણા ધનાભાષીને એજ આપવાનો છે કે પોતે જીવ ? જીવ ? અને આપમત કરવાના કામમાં એક એકને કહેવરાવી રહ્યા છે

આ બુદ્ધિજ્ઞ ? બુદ્ધિજ્ઞના હાથમાં જે સસારની લગામ આવી હોય તો ધનાભાષીએ ક્યારેનું એ ધ્યાનમાં, બનાવી દીધું હોય. પરંતુ દૈવ્યેજે, પૂર્વના સયાગે પટલણ સારા મળ્યા હતા એટલે ધનાભાષીની ધમાલ ધમધોકાર ચાલી રહી હતી

જમના પટલણ સ્વભાવે શાન્ત, વિવેકી, અને વિચાર શીલ, મતલબ જેટલા બુદ્ધિશાળી અને ખેતીવાડીના કાર્મમાં કુશળ હતા એટલે ધનાભાષીનું ગાલુ ધમધમાટ ચાલી રહ્યું હતું

દીઆળ નિશાળે બહુવા જતો અને અરખી માતાની મીઠી નજર તળે ખેલવા-કૂદવાનો ધંધો કરતી

એ પ્રમાણે આપણા ધનાભાષીનું નાનકડું કુટુંબ મોતા ગામમાં મોજ કરી રહ્યું છે એવામાં અચાનક ભાગ્ય દેવી આડી ઉતરી વિચારી જમના પટલણને સુખ સુર્ય વિપક વાદળમાં સપડાયો.

એક દિવસ રાત્રે સડા નવેકને સુમારે આપણા ધનાભાષી પરસાળમાં ચોરા ઉપર ઢાળેલા ઢેલીઆપર બેઠા બેઠા મોટા રણસી ગડા જેવડો બીડો મોઢામાં ઘાલી ધુમાડાના ગોઠેગોઠ ઉડતી રહ્યા છે આશુમાં બીજા ઢાલી યાપર બેઠા બેઠા જમના પટલણ તપખીરના સજડકા તાણી રહ્યા છે. દીઆળ અને અરખી માતાની ગોદમાં બરાબ ધસધસાટ ઉઘી રહ્યા છે, પટેલે બીડો મોઢામાંથી કાઢી હાથમાં ઉભો બાલી ટકોરો કર્યો !

પટેલો—હ ! મકુ ! હાબરો કે ?

પટલણ—હ ! અ ! આવે ! તીઆરે કંઈ બેરા ? બેરા બીએ હ ?

૫૧૬૭

પટેલે—એમ છે તીઆરે જો હાલર! હા! તો આવે મમ્મઈ જવા-
નો! છુ હમણ.

પટેલાણુ—હે' હુ કયુ! મુમ્મઈ? જવાદો! જવાદો! જાતામાના એ
મુમ્મઈ? મુમ્મઈમા આપડે હાડ! હુ કામ છે! એ છાછરીના? મુમ્મઈ
ના વેલની-તમને કા ખમર છે? છતો હાડ અનખેજી આવે તીને મુમ્મ
ઈ! મીમ્મને તો હારી મુઝીઅત ?

પટેલ—મુઝીઅત વરી હાતી? આપડો ગોપાગીઆ તમ છેની!
છુ હમણ?

પટેલાણુ—ને ગોપાગીની વડિએજ મને વાત કરી કે કાકીજી!
અજર હાડ મુમ્મઈ! હાડ કઈની હાડ! ગોળા ગોળા' ને મદુગાર! હાડ
નાહવા! ના'ત્રી! કાથગીઆમા રેવાનુ ' રાધાળી પણુ તેજા' ને નાવળી પણુ તેજ
ને હાડ! હવાનુ પણુ તેજા' હાડ અકરઈ? ને ગુગરમ જવાય! મુવુ એ મુમ્મઈ!
આપડ નર્મજઈએ આ' વરી તમને ખમર છે? હાડ! મુમ્મઈ ગામમા વાડાનુ
તો નામજ નીમવે' ને કુવો તો કથો કાછ ધરમહરા! ધરમહરામા આય
તીયારે અ'ગી તો અ'મામાયી ડૂચૂક' કુચૂક! કલાકખણ પાણી આવે!
તીમાયી દધાઈએ બી રેવાનુ! એ હારી મુઝીઅત ની' તીઆરે હુ?

પટેલ—જા! જા! હારીગાડી! એવુ ને હાયા મમ્મઈ! એનો અજ
મમ્મજ છે' હેલા મારતરને ત આજેજ મે નૂજ પેપર લામડ! અજ
મમ્મઈ તેવુ નથી તેતી હાગની જાગી રદ છે' છુ હમણ? આપડે
પણુ હવે તો નીજય કછર કે અજ મમ્મઈ તો જવુજ ?

પટેલાણુ—તીજય તો કછર! પણુ એ ખેન ખોટા! આપણને
પસદ નથી હાડ! એકતો તમાગ છભાવ ઓવીયો! વગી કાછ
દીવછ! માતા ગામરા પાર પાર તીડરેના નછ! ને આમ ઉસ!
મસ! ને બૂચ! મુમ્મઈ જવા તીઆર થાઓ! એ હાડ ગમાર
જેવુ નઈતો બીજુ હુ!

પટેલ--હાડી? તુતો અહિ ડાછ થેમ ગમને હુ? હારી હિ
મમ્મઈ જવા નીકયરો? તીઆરે કેતી છે? ગમાર જેવુ? હારીને વીઆણુ
જવુ આયતો ઝટ આજવા માડે? આ ખરો છન્છાપ? આ હાલરવુ
આયતો હાલગી લે? આપડ તો જર મમ્મઈ જઈહુ? છુ હમણ?

એ પ્રમાણે ટપોટપી આપણા ધન ભાઇની પરસાળમાં ચાલી રહી છે એવામાં અચાનક બારણું ખખડ્યું અને એક બાવીશ વર્ષનો જુવાન કેમ ? પટોલકાકા ? કરતો અદર ધુસ્યો

આવરે પોયા ? મોરીયા અનીયારે કાથી ભૂનો પછડો ?

મોરીયા—અરે ! નહીરે પટોલકાકા ? એતો જરા છનીઆ દૂબરાને તૈ ગએલો ? પાછા ફરતા તમારી પરદાળમાં દીવો બરતો ભેયો ? હાડે તીયાર કછગે કે આંધો જરા પટોલકાકાને છત્રામ ભરી આવીએ ?

પટલ—મારો હા .રો ? પાકો ઉછતાઈ ખરા ટાકણાછ ? આરી પોઈચો ! ઠીક ? તછને હાજર પોયા મોરીઆ ? અવે તો આ તારા પટોલ કાકા મમ્મમ જવાના ? છુ છમજો ?

મોરીઓ—જઓ ? જઓ ? પટોલ કાકા ? ગરીબ માણુછની મહકરી હુ કરતા ઓહો ? તમારે વરી હુ દુખ છે કે મમ્મમ જઓ ?

પટલ—હત ! છછરા ! ગંધડા દારા જને દખ યાય ? તેજ મમ્મમ જતા ઓહો—કેમ ? છછગે ! અજમઆઇ હારો ? મમ્મમ નાટાલ ! ધનુ-બાગ બધે ફરી આઇવા પણુ દારો તીવોને તીવોજ ? ભે જાભર ! આઉ તને છેદજાજ છખ્દો કડે છુ ! બાજ આપડ તો અવે જરૂર મમ્મમ જવાન ? છુ છમજો ?

મોરીઓ—તમે કીયુ તે અકછરે અકછર છમજો ! પણ એ કાકા આ કાકી કેમ આમ ઉદાજ થઇને બેઠા છે ?

પટલ—એ હારી મમ્મમનીજ મોકલુ તો ! એ કે નથી જવુ ને મારે બધ જવુ ! ! છુ છમજો !

પટલણુ—તમારે તો બધ જવુ ? છે કાઇ ખીજી શીકર ! ઉછ-આરીની જાત ની મલ ને બિચારા મમ્મમ જવા નીકછરા છે ?

છમજવ ? છમજવ ? હારા ? મોરીયા ? તારા કાકાને ! મુમ્મમ જેવા મોટા ગામમાં ગમાર જેવા કયાએ ગાથા ખાઇ જહે ?

મોરીયા—હાલર કે કાકા ? આ કાકી હુ કેલી છે ? ગમાર જેવા તે હારી વાતે હાચી ! એવા મોટા ગામમાં તમને અકરામણુ થીઆ વગર તો રેજ નહિ ?

પટેલ--હત હરામખોર ? હારા મુરખ કેથેનો ? હહરા ? તુ પણ ખપરા કે તે હાથુ માનતો છે. ? આઠ દાડા જોવા જીએ તેમા હું અક-રામણુ થવાની ઉતી. હાઈ ! જરા ફરી આવીહું ? હેલ કરી આવીહું. ?

મોરીયા--હેલ તો ખરી ! પણ એ હારો જરા વેહ વહમો તો ખરો ? તમે મોતા ગામ મુકી બાર ની નીકરેલા ને એકદમ ઉચ્ચ ! મૂચ ? ને બૂછદેતેકને મમ્મઈ જવા નીકરી પડો ? તે હાઈ વખતે બડકી ? બડકી જાઓ તીઆરે હું વેહ થાય ? કેમ કાકી બોધલા નષ ? જરા ટાપછી પૂરો. ?

પટેલ--હોવે ? જોની મોરીયા આવી ગાડી ઘેલી વાતો કરે છે ? એ બિચારા મુમ્મઈના જપાટામા ઉડી જાય કે નહિ ? કે ? જોડ ? મોરીયા ઉડી જાય કે નહિ ?

મોરીયા--અરે બહ તોબા કરો કાકી ? એમના તે તૈ હું બાર કાઈડા ? એ હાઈ ? મમ્મઈ જવુ તે રમત બમત છે હું ? નીરે બાઈની ? આપડી ધાનતો કંઈ બેછતી નથી ? એ... હમજો ? પટેલ કાકા હમજો જાઓ ?-મુમ્મઈ જવાનુ રેવા દો ? ચાલો મારો હાથે કાલે છુરત ? જુઓ તો ખરા છેલ ?

પટેલ--અરે ચલરે ? અજમબાઈ ? તારા છુરતની એછી ! તેછી ? જાતવાર ? છુ હમજો ?

! ! બહ અમે તો જરૂર મમ્મઈ જઈહું ! !

આપણા ધનાભાઈના છેલ્લા કડકાની સાથે બિચારો મોરીયા હજમતો ચુપાચુપ પસાર થઈ ગયો. જમના પલટણુ પણ ધબોધબ બારણુ ઢાંકી, દીવો ધબાએનમા કરી ઢોલીયા ઉપર મૂગે મોઢે સુઈ ગયા તેઓ પોતે પણ ગુસ્સામાને ગુસ્સામા નિદ્રા દેવીને આ-ધિન થયા.

જો તમારે તમારા ધંધાને ધીક તો કરવો હોય ?

દશ હજાર કોપીમાં ખડાર પડવું હોય ?

દેશ અને પરદેશમાં જહેર થવું હોય ?

તો આપો

ગામડીયો ગમાર, ભાગ ૨ જે વાર્તાની ચોપડીમાં.

—તમારી—

જહેર ખખર.

મગના ભાવમાં મરી વેચાય છે!!

ચુકસો તો પસ્તાશો!!

પહેરો બૂટ!! પહોંચો કર્તા પાસ

જવાની આજસ હોય તો ગભરાશો નહિં.

નીચેને સરનામે પણ વ્યવહારથી ખુલાસો કરજો

કવિ-મણીલાલ-નાથુભાઈ. }
બોલાવાલા

મુબઈ
ભૂનેશ્વર પ્રેસ ગલી
મુરત
હરીપુરા-ધાત્રીશેરી

પ્રકરણ બીજું.

છાપ્પાછ ! માછતર છાએય છાપ્પાછ !

પ્રિય વાચક, થયું બીજા દિવસનું પ્રભાત, અને આવી બિચારી જમના પટલણની કમળપત્ની આપણી જમના પટલણ દાતણ આદી સ્નાન સધ્યા કરી, દોરો વીગેરેની વ્યવસ્થાથી પરવાર્યા, ત્યારે આસરે આઠકને સુમારે આપણા ધનાભાઈ આજસ મરડી પથારીમાં બેઠા થયા ત્યાંકુ પાવાનો ટોપલો ખોળામાં લઇ, ખાસ્સો મઝાનો આગળ આઠક લાવ્યો અને એક ઇંચ જડો બીડો બનાવ્યો ઉપર દેવતાનો અગારો મુકી સળગાવ્યો ધુમાડાના ગોટા ઉડાવતા ધનાભાઈ પાદે જવા ઉપડ્યા.

અહિં જમના પટલણે દાતણ વીગેરેની સવડ કરી એટલામાં તો પટેલ આવી પહોંચ્યા દાતણ મોઢામાં નાખી મોટું ઝોટું ચાવી બે લસ-રકા આમ? બે લસરકા તેમ લગાવી લઇ ફાડ્યા કરી ફેંકી માથા મોટું ઘાઈ બોલી ઉઠ્યા.

ધનાભાઈ-કમરે! પટલણ! પછી મમમમનો હું વિચાર કંઈરો!

પટલણ-અમર મુમમમ? ને મરો તમારો વીચારા હારા તમે તો દાડે દાડે છેક ગાડા થતા જતા છેઓ? તો છુ નીતો! બેછોની બાના માના! નીતો હાર કમનુ કમ થઈ બેછછે?

ધનાભાઈ-હારી ફારી કે હુ? હહરી! તુ હુ કેતી છે? જ બહ જવાના! અમેતો આજે જાજેજ મમમમ જવાના? છુ હમલ?

પટલણ-હે? છુ કયુ? આજે જાજે!

ધનાભાઈ-? હોવો આજે જાજે! છે કમ જવાલ? બોલી દે જોડે! તુ છુ કેવા માગતી છે?

પટલણ-હારા તમે તે કઈ ચકડોર જેવા છેઓ કે છુ! જડહા જેવા? હારા કઈ હમજે નમને માથા હુ ફેડાવીઆ કરતા છેઓ!

ધનાભાઈ-એ હહરી! હમજની પૂછડી! છીધા જવાબ નીઆલે! ને હારી બકબક હુ કરતી છો! બહ અવે ખલાછ! છુ હમજ! આજ જાજના જયા વીના કોણ હારો રીએ છો બોલ હુ કેતી છે?

પટલણુ—થાકી બાપ હુ તો તમારાથી! હવે તો બે હાથ જોડી કમ છું જે જમજો માથાની ફેડાનીઆ કરો! ઉ તમારે પગે પડુ.

ધનાભાઈ—તો હારી ઉઠા કમ છેમ! તું હહરી મારે પગે પડે! તો ઉ આખોને આખો તારે માથે પડુ એમ છું. છુ જમજી!

પટલણુ—કપાર તમારું! હારા રાંચડા જેવા?

ધનાભાઈ—હહરી! કીયાર કીયારની છતાવીઆ કરે તે તારા બાપ-નુ કઈ ખાધુ છે હુ? ને હહરો માગી પાછે કઈ માંગતો બાગતો છે હુ? હારી—અમણેહી ઝાલીને અફારીજ બાખા?

આ પ્રમાણે પ્રભાતના પહારમા આપણા ધનાભાઈને ખુમો પાડતા સાબળી તેઓના કેશવભાઈ આવી પહોંચ્યા પટલણુ ત્યાંથી ખસી રાધણી તરફ ગયા. ધનાભાઈએ કેશવભાઈને આવકાર કરી બેસાડ્યાં

કેશવભાઈ કોણ છે? તે આપણે અત્રે ખુલાસો કરવો જોઈએ. કેશવભાઈ ધનાભાઈના સગાભાઈ થાય છે પરંતુ પોતાના મૃત્યુ વખતે બન્ને છોકરાઓના હીરસા બુદ્ધા કરી આપ્યા હતા જેથી તેઓના મરણ બાદ કેશવભાઈ અને ધનાભાઈ પોત પોતાના કુટુંબોનો બુદ્ધાજ વહેવાર ચલાવતા આપણા કેશવભાઈએ બેસતાની સાથેજ રોક્ષબધ સ્વા-ત્ત કર્યો?

કેશવભાઈ—કેમરે? અમલા ધનીયા? કીઆર કીઆરનો હુ બખારા લાખીઆ કરતો છે ?

ધનાભાઈ—કઈ નધરે કેશવભાઈ! એતો હાર અમજતુ છેજ? મે હારાએ આજે જાજે મમ્મઇ જવાનો વીચાર કયરો! ધરમાથી હારી ના કેતી છે? આપણો સવભાવ જરા ગરમ! અને તાઉછ રીએલો! એટલે હારી તકરાર થઇ ગઇ? છુ જમજી!

કેશવભાઈ—ઓય-તારી હાથને. ..ઉ? મારો છ-છ-રો...તુ તો કઈ કઈ મનજુઆ ઉડાવતો દેહુ નેહુ? હારો ગમાર! તારે વરી તૈ હુ કામ છે હહરા ગધેડા?

ધનાભાઈ—અરે હેલ કરરા જનોછેમ? હેલ કરવા! છુ જમજી! કેશવભાઈ એ તો હારી છેચ નાગને માથે ખીલી ઠોકઇ ગઇ! ધનાભાઈ આજે જાજે મમ્મઇ જવાના, છુ જમજી.

કેશવભાઈ—કપાળ હહરા તાર હારા એમ ઉચ મૂચ ને ભૂચ તે વરી મુમ્મઇ જવાતુ આહે કે આપડા ગોપાને કાગર લખ પછી નીતો એવડા મોટા ગામમા કંઈ આથડહે હાહરા બેઠની છાને માનો ? બે દીવજ રેઈને ગીયા

ધનાભાઈ—છીર પટકી મરી જાઓ તો છુ થયુ અવે આ ધનાભાઈ છાન ફેરવે ! અરે છુ વાત કરો છો હારે પરથમીમા છેકજ અધાર વરી ગીયુ કે હુ ! અનુ નાણુતાની આવ કે ધનાભાઈ તેા ધારહે તેજ કરહે, છુ છમગ

કેશવભાઈ—હમગ મારા દાદા હધુએ હમગ હારો જડહા જેવો નાહલા પોર્વાની પેડ જકક વ છે ! તે છોડતોજ નથી હારા ખુબ યાદ રાખજે કે હેલા જકી પાડા જેવી ગત થવાની છે

ધનાભાઈ—જે દાજવજ ધારીઆહે તે થહે ? બી ગીયા હુ ? કેછવભાઈ ? એતો માથા મુકવાના કામ છે છીર જાય કે લાખછી ખાય

કેશવભાઈ—કટોલા ખાય નીઆરે ! હારા ! વરી ઉધુ કરે તો ઉધુજ થાય

એ પ્રમાણે બન્ને ભાઈઓની તડાનડી આવી રહી છે એવામા રાધણીમા ધુમેલા પટલણુ હાથમા ચાના બે કપ લઇ ખહાર આવ્યા. બન્ને ભાઈઓ પાસે એક એક ગોઠવી દુર ખમી ઉભા રહ્યા કેશવ-ભાઈએ કપમાથી થોડી ચા રકાખીમા કાઢી ઠડી થવા મુકી સવલ કર્યો.

કેશવભાઈ—જમના ? આ હારો ? ધનો વરી હુ કેતો છે ? હરરે ! આજે હાજ મુમ્મઇ જવા વીચાર કચેને હુ ?

પટલણુ—ઓવે ? મોટાભાઈ બુવોને ? કાલ છાજ છાજના એમજ માથા ફેડાવીયા કરતા છે ! ઉતો હારી હમજની હમજની થાકી ? એમની ધીઆનમાજ ની ઉતરતુ ! ઉં હારી કેતી છેમ જે તમે ગોપાર-ભાયને કાગર લખો ? પછી જાઓ તો તે તમને છામો લેવા આવે. નીતો એવડા મોટા ગામમા ઇમને હુ હમજ પડે ? કા ! જ્ઞેઉ ? મોટા ભાઈ ! હુ હમજ પડે ?

કેશવભાઈ—કપાર હહરાનુ ! હારા બધુચક જેવો તો છે ? હારો જડહા જેવો છમજે નધને જકક મારવા જતો છે ! હારા હમજને ? આ બધા કેતા છે તે તારા મનને ઘાજ કાપતા છે હુ ?

ધનાભાઈ—હાથે ત્રાછ કાપો કે જીવાર દારો ? જોએતો વાલ
વાડા / તેની ગથે મારે છુ છઅથ ? બછ અથ તો આજે જાજેજ
ઉપડી જવાના ! છુ છમજા !

એ પ્રમાણે ધનાભાઈની ધમાવ ચાલી રહી છે એટલામા નિશા
જાના માસ્તર જોએાને ત્યા આપણા ધનાભાઈએ ન્યુમપેપર સાલજ્યુ
છ તેજ માસ્તર નરભેરામ ત્યા આવી પહોચ્યા આપણા માસ્તર
નરભેરામ જરા ભણેલા તેમજ દશ પરદેશની મુસાફરી કંઠી એટલે
હુંગીયાર અને પટામાજ તરીકે પકાતા વળી આટી ગટીની બાબતોમા
દરકન તોડ પીળી આપતા એટલ ગામના સૌ લોકને તે બહાલા અને
યાગ પ્યારા થઈ પડ્યા હતા આપણા માસ્તર નરભેરામ ધરમભાઈ
ક અને ભાઈએા બોલી ઉઠ્યા આવો માછતર જાહેઅ ! પધારા ?

બેછો / બેછો ? કહી કશવભાઈએ તરીરા ગોઠવી આપ્યો માસ્તર
સાતમ તકીએ બીગજમાન થયા કે જમના પટલણે ચાના કપ લાવી
ગાદી દીધો

પ્રિય વાચક હવ તો આપણા ધનાભાઈના ધરમા એક નાનકડી
મીજલશ જવો દેખાવ થઈ ગયો તણે જણા આવી રકાબીએ હાથમા
લછ સસનડા, અને ડુકાડા સાથ ગટકાવના મડ્યા

જમના પટલણે મૂડી અને આપારી લાવી હાજર કર્યા કશવભાઈ
આપારીતા ચુરો કરી સર્વ ભાઈએાને વહેચના મડરા ધનાભાઈએ પણ
બહલા બહેલા પગારી જઈ એક ખાસા મઝાનો માટટા બીડા વાળી
વિતક કર્યા

ધનાભાઈ—તો, માછતર જાએઅ / બીડી તાણો /

માસ્તર--ઓ આપરે...આવડી માટી બીડી ? તોયા ? તોયા /
આપણાથી તો નહિ પીવાય

(વચમાજ કેશવભાઈ ચીડાઇ બોલી ઉઠ્યા)

કેશવભાઈ--હત ? જજરા ગમર ? હાગ ગધેડા ? માછતર તે
વરી એવડી મોટી બીડી તાણી હક કે ? ઇમને તો બછ આમ કેવી
નાસ્ત્રા હરખી / લવગીઆ બીડી જોએ ! લાવ ! લાવ ! હારા ! ઉ
વારી આપતો છેમ ?

માસ્તર—તો શુ ચાર ? કેશવભાઈ ? આપણા ધનાભાઈનું કામ જરા જગલી જેવું તો ખરું !

કેશવભાઈ—તો હું ! હારો જડહા જેવો ! કાલ જાજ ! જાજનો મુમ્મધ જવાનેજ માથા ફેડાનીઆ કરતો છે ! વરી આજે જાજેજ જવાનું કેતો છે ! એ હહરાનું થાય હું !

માસ્તર—અરે વળી એમ તે કંઈ મુબ્બ જવાતું હશે કે ! સમજે ' ધન ન) મન ' ! કાગળ બાગળ લખ્યા પછી જન્મે નહિ તો ખાલી ખરાબ થઈ જશે ! ખબર વિના તમે અગ્નિયા સા કયા ~~અગ્નિ~~શો ? બોલો જોડે ? તમે મુબ્બ જશો ? તે કયા ઝેશને ઉતરશો ?

ધનાભાઈ—મુમ્મધના ઠેશણે ઉતરા ? હાર એટલું પણ ભૂલી જવાનો કે ? હું માછતર તમે પણ એ બધાની હાથે મારી મછકરી ઉડાવતા છેઓ !

કેશવભાઈ—તોરડું ? હારા તારા બાપનું ? મુમ્મધનું વરી ઠેશણુજ કા છે ? હહરા ? ને તો ચલ્લીરોટનું ઠેશણુ છે ? ચલ્લીરોટનું ? કેમ માછતર છેઓ !

માસ્તર—જહા ! સ્ટેશન તો ઘણું છે પણ આપણો ગોપાળ બૂદ્ધેશ્વર લતામાં રહે છે એટલે ચર્નીરોડ ઉતરવું ઠીક પડે

ધનાભાઈ—ઠીક છે ! આપણે પણ તે ચલ્લીગેટ ઉતરડું ? છુ ઇમજી ! જવાના તો આજે જાજે !

કેશવભાઈ—કો ? માછતર ? આ હારાનું હું કરીએ ? એ હહરો ? માનતો ની...ને મારો જીવનો ઉચ્ચ પાથત્ર થઈ જતો છે ? હારો બહુ-રૂઠ ઉટ જેવો ? ને કેથો સ્વડી જતો રેવાનો છે ?

માસ્તર—અરે એમ ગભરાઈ શુ જાઓ છો ? એનો પણ રસ્તો કાઢીએ ? એમા શુ મોટી વાત છે ?

રસ્તો કાઢવાની વાત આની એટલે તો આપણા ધનાભાઈ ખુશી ખુશાલી સાથે પોકારી ઉઠ્યા !

છાબાછ ? છાબાછ ? માછતર છાએખ ? છાબાછ ?
રાધખો છે રગ ? છુ છમખ ?

હુમખઓ ? હુમખઓ ? હારા જડહાઓને ? હારા ધર કુકડાઓ ?

માસ્તર—જુઓ ? સાબળો કેશવભાઈ ? એમને આજે સાજેજ જવુ હોય ? તો જાન જવા દ્યો ? તમે ગોપાળને તાર કરી દ્યો—કે તે સવારે ચર્નારોડ સ્ટેશને આવી ઉતારી જશે હાનુ ટાઇમ ધણો છે જો ફરમાવો તો હું તાર ને માટે ગોઠવણુ કરૂં ? આપ એમના બાથા વીગેરેની સવડ કરો પછી છે કાંઈ વાધા ?

પ્રિય વાચક, આનો સફાઈ ભર્યો તોડ સાબળી ફરેક જણુ પુથી ખુશી થઈ ગયા, કેશવભાઈએ માસ્તર સાહેબને ઠેકસ આપી ? જમના પટલણે ગોવાળણા સહ કડાકા ફેડયા ? આપણા ધનાભાઈ તો ઠેકડો મારી માસ્તરની છેઠ નચક આવી બે હાથે ધણોધણ માસ્તરના વાસાપર આશીર્વાદો ધણકાવવા મડયા

છાબાછ ? માછતર છાએખ ? છાબાછ.

— ૦ —

તૈયાર છે ?

જુદિમ જલમ

તૈયાર છે ?

ચક વ્યુહ.

નવલ—ગંગા.

વીગેરે નાટકની પહેઝા બાપણુ અને ગાયનો સાથે તૈયાર છે. લનારે કતાને નીચેને સરનામે રૂબરૂ મળતું અગર પોષ્ટ વહેવારથી વાકેફ થવુ ઘટતો ફેરફાર મેનેજરની ભરજ મજમ કરી આપવામાં આવશે.

કવિ મણીલાલ—નાથુભાઈ.

બોડાવાલા.

મુખ્ય.

બૂલેશ્વર—કુલગલી.

સુરત.

હરીપુરા—ધાત્રીશેરી.

પ્રકરણ ૩ જી.

એ હાશ રાભા ! તે હુ ભારજે !!

આટલી બધી ઠિકમો ના વચ્ચે આપણા માસ્તર નરસેરામ તારને માટે સવડ કરવા ચાલ્યા ગયા. કરાનભાઈએ એ ચાર દુબળાંચાને આ બાળુ, પેની બાળુ દોડાળ્યા જમના પટલણે રાધણીમા ધમાલ મચાવી મુકી ધનાભાઈ પણ ખુશી ખુશી થતા, મલકાતા મુખે, ખોખારાની સાથે ધુમાડાના ગોટા ઉડાવતા ! આટલા ઉપર આવી પહોંચ્યા ? સામેથી મોરીયા હજમને આવતો જોઈ પોકારી ઉઠ્યા

એ આવજોભાઈ ! અમે તો અવે મમ્મઈજઈહુ ! છુ છમજો !!

મોરીયો—એ છલામ ! પટલકાકા !

પટેલ—આવ ? પોયાં બેછીન ? માયુ મૂડાવલુ છે ?

મોરીયો—અર કાકા ? આજતો બુધવાર થીઓ ? તમાર તો રૈવારે મુડવાલુ ?

પટેલ—તીમાહુ ! હારો જાણુતોની ઓય—કે આ તારો કાકા આજે જાજે—મમ્મઈ જવાનો છે !

મોરીયો—હ એમ છે ! આજે જાજનુજ નકકી થીઉ ? ચાલો ? તીઆરે તો આપકા હગાય થવાનો !

પટેલ—કેમ પોયાં તુ પયુ મમ્મઈ આવતો છેહુ ?

મોરીયો—નધરે કાકા ? ઉંતો છુરત જવાનો હેમ ?

પટેલ—તે હગાય હાનો હારા ગધડા ? ઉતો મમ્મઈ જવાનો હેમ ? મમ્મઈ છુ છમજો ?

મોરીયો—હા હા મમ્મઈ ? પણ તે છુરત વગર કે રીયા જાહો.

પટેલ—એમ છે હાર ? ચાલો તે હાથે જહુ ! છુ છમજો ? આપણો મોશ્વો પાણી લાવી પેની જમાવી બેસી ગયો

મોરીયો—ચાલો પટેલ કાકા બેસી જાઓ.

પટેલ—બેધુ તો ખરો. પણ અનમત એવી અને કે આમ છકકટ છેલ જેવી । છુ હમને અચ્ચા મારીયા અનમત એવી અને કે બહુ આમ તરીમ તગક છુ હમને

મોરીયો—અરે તમે બેધી તો જાઓ પછી જુઓ છપાટો

ધનાબાઈ પત્તારીવાળી, પગપર કટકો પાથરી, હાથમા આરસી લઈ મોરીયાની મામિ ગોઠવાઈ ગયા મોરીયાએ દાઢી ઝાલી સટાસટ બોલાવતા સવાલ કર્યો ?

મોરીયો—કાકા ! નીઆરે તમે તો હાર આજે જાજે મુશ્મય જવાના કેમ ?

પટેલ—હા હા, મુશ્મય જવાના !

મોરીયો—ફીક ! પણ તૈ હામરને ! એ હાર કે મોતા કે આડાલી નથી. ? તૈ તો હાર બહુ માણુહજ માણુહ-ને ઘોડા ગાલ્લી તો ગણુતા થાકી જાયે એટલી વરી તમે તો તૈના ગાલ્લા જોષનેજ અડી પડહો ! હારા બરદીયા પણ કષ્ટ નીહારા । ને એ કાકા ? હેલા વગર હીગડાના પાડાની ખૂબ હાંભાર રાખને । નીતો ભૂકાજ ઉડી જહે ?

પટેલ—હે ! અમથા-વરીએ હુ કેતો છે ? વગર હીગડાના પાડા ? હારા મેતો કાઈ દાડે જોયાએ નથી ને હામરાએ નથી છુ હમને ? તારાછમ ? તારે ગરે આથ ?

મોરીયો—નીકધરા છે કાકા ? અમણાજ જરકારે કાઈડા છે ? તમને હુ ખબર છે ? વરી હારાને કાણુ જાણે હુ પાઈને દોડાવતા છે કે બેભુ કરતા આફા ! પેલીફા ધુમીયાજ કટે ? આપડને તો જોષને ચકરી આવી જાય ?

પટેલ—હાજે બીકણુ ? હહરા એવુ ઓય તીયારે તો એવા અકકહ થઈને ઉભા રીએ ! કે હારી ચકરી હુ આવી જાય ? ઉતો ખીઉ ! કષ્ટ નષ ! હારાની હામેજ થઈ જાઉ ? છુ હમને ? તારાછમ ? તારે ગરે આથ ?

મોરીયો—અરે ભુકા ઉડી જાય કાકા ? એ બધી તમારી છફ ની ચાલે ઝાઝુ કટે તો હેલા ટોપીવારા ધપ્પા મારે ચાર-ને પાધુ બાધુ ગબડાવી દે ? વરી કાકા ? પાડાનું નામ હાબયર. નામ ?

પટેલ—નહી બાય ? હારાનુ વરી નામ પણુ પાછકુ છે હુ—

મોરીયો—આવે ? આવે ! હારા તીને મોટોકાર કેતા છે હમજકે કાકા.

પટેલ—અરે ગમે તેવો મોટોકાર આય તો હુ થીઉ—? હારા ને જંતી ઉતો જવારી હુધ્ધા કરા ? હારાના કાન જાયતે કને છડી બેહા—? છુ છમજે ? તારાજમ તારેગરે આથ ?

મોરીયો—કાન આય તીયારે ને-હારા બધધી બોડામટ જેવો આવતો છે, જરકાર કમ કાચી નથી તો બાય-એકુ કમ રાષણુ આય-તો તો બધાજ છડી બેહે પણુ-ના તા બધુ જાક કલીન છે. નીમરે કાન કે નીમરે હીગડા ને હારાને પુજકુ પણુ નમ ' જોઓ આતે તે કાકા ? તો ઉતો હારા પુજકજ ડીગમ જતે ? ?

હ્યો આ અજમત બની ગેમ ? તપાડો ! છે આમ જાક-કલીન—' લી નુ લપાક જેવુ

પટેલ માથે અને દાઢીએ હાથ ફરવો !

પટેલ—વાહ જામાજ ! દાજ ખરખરા બની ગઈ ! આતો હારી મમ્મનીજ અજમત ! જોતો ખરો પોચા ! આ ગાન હું નકતકે ! હારી દાડી તો વપક ! લપક ચીયા કરતી છે ! નેચ આ અમ તો આથ કે-વી ને ! ધન જાતએ મારીયાનો હાથ આડી માથા ઉપર ફેરવાવ્યો મારો હા ગ ? ઉ-ગીઅર ! ઉજતાદ ! કારીગર ઉજતાદ ! હમાતો જક નીબાય !

આ સાબળી હમમબાઇની ચસ્કી ! મોરીયા ઝુનાયા ! હારકા ચહેરો રાખી બોલી ઉઠ્યા !

મોરીયો—અરે કાકા ! ઉજતાડીની હુ વાન કરા છે ! ધનુજ-બાગની બીચમા અચ્છ અચ્છ જાહુકારાને મૂડી લાઇયા ! પણુ હહરાનુ કીજમતજ કેની હાર છે નીતો આ મોરીયાબાઇ બે પમમા દાડી બોડતે ગાટ ! દેન ! ફટ હ્યો છત્રામ !

પટેલ—ઓય મારો જજરો અનરેજ લલકારતો દેહુને હું ? અહ્યા પણુ તુ આવહે કીઆર !

મોરીયો—આપ કા તીઆરે આઉ ? ફરમાવો ઉકમ !

પટેલ—બગબર જાડા બાંટે આવ ! વાંદરની વચમાં છુરીનારા-
ણ થાય તીઆં છુ જમનં !

સલામ બરી મારીયા રવાના થઇ ગયા આપણા ધનાભાઇ
પણ ઉડી, પાછળ નાવણી તરફ ચાલતા થયા નાહી ધાઈ પગવારી
રાધણીના ઘૂંચા પટલણની ધમાલ ભેદ ચીડાયા

પટેલ—આ હુ બધી ધમાલ કરી મૂકી છે? હાહરી તાં
ઘેર કઈ તાડી હીરી બાડી હીરી આવી ગેઇ હુ ! કઈ પાપડ તરી
કાઢ્યા છે ! ઢેબરાની થાકને થાક લીચી દાધી છે ! એ હાડ બધુ
છે હુ ! છુ જમનં.

પટલણ—ઓય નુ ! મકણ મોરી ! હારા ચગડોર જોવા ?
બગર ના ઓય કે જાજ મમ્મજ જતુ છે ! ભાથા વગર ખાંડે હુ !

પટેલ—મારે બાથુ છે ! હ ! કરો ચાકજી જાવો ભાણુ
પીહરા ?

પટલણે ભાણુ પીરની તણ્યાર કરી પટલ પામે ગોહી
દીધુ પટેલ ખાઈ હાથ ધાઈ આઢકાર ખાતા આગળ પગસાળમા
આવી પહોંચ્યા. એટલ કેશવભાઈ જુમા જુમ કરતા ધનમા ઘૂંચા

કેશવભાઈ—કેમો ? અઈલા ધનીયા ? આફા પેલીફા ફરીયા
કર તે કમ જઈમો બઈમો કે હારા બાચડા ?

પટેલ—આઇચ્યા છુ જમનં ! જુગડા પરતાજવાર ?

કેશવભાઈ—ડીક બઉ હાર ? કઈ બાયુ બાયુ બાઈતુ ?

(એટલ જમના પટલણ બોલી ઉઠ્યા)

જમના—માટાભાઈ ઉ તેજ કરતી છેમ ! જુગડા આ દમગ
કમરો છે ! પાપડ હધાનો ચુગ કરી લાઇમો છ ! ગાર પાપડીમા
ઘી પણ ઘણુ બધુ લાઇખુ છે હોક મોટા ભાઈ ! ઓહે બોચારા ખાહે !
વરી આથણા પણ બાધતી છેમ !

કેશવભાઈ—ડીક, ડીક, ! વેલાહર તીયાર કરો વેરા થવા
આવી છે !

એટલામા તે આપણા મોરીયાભાઈ ચે-ચુ બાલતા નેડા-
પહેરી આવી પહોંચ્યા—મોરીયાનો રોફ ભેદ કેશવભાઈ બોલી ઉઠ્યા.

ધ.....ચેલે ! મારોછછ...રો ! કઈ ખુબ રોપમા કરતો દેહુને હુ ? કેથે જતો છેહુ પોચાં !

મેરીચો—કેછવ કાકા ઉ છુરત જતો છેમ ?

કેશવભાઈ—ચાલો તીયારે તો છતર આનાને એ પછ ઉપર—
એ હાલર પોચાં આ તારા ધનાકાકા મુમ્મઇ જતા છે ! તીને હાથે ગમ્પજે-ને હુરતથી હેલી ગાડીમા વોરે બેહાડી દેજે નીતો એ હાગે તો રાભા જવો છે ?

મેરીચો—તેટલા દોછતી તો આઇવો છેમ ? બરાબર ચોકછ બેહાડી દેવા. ચાલો અવે તાકીદ કરે ? ટેમ થવા આવી છે

આપણા ધનાભાઈએ કપડા પહેરવા માડ્યા રેશમી કોરનું ધોતીયુ દોટીની કસોવાલી બડી ? ઉપર દોટીનુજ બદન તે ઉપર નાનકલાકનો અગરબા ચઢાવ્યો પાઘડી હાથમા લઇ સાફસુફ કરી માથે ગોઠવી આરસીમા નેઈ આ બાબુ પેલી બાબુ ફેરવી પણ કઇ મન માન્યુ નહીં એટલે ધનાભાઈએ પાઘડીને ધીકકાર આપવા માડ્યો

ધનાભાઈ—હારી આજે વરી તને હુ વાયુ થીયુ છે ! હહરી કીયારની મથાવીઆ કરતી છે ! અમણાહી જાવીને અફારીજ લાખા

પાઘડી ખીચારી બહી ગઇ એકદમ ડપ દઇને માથા સાથે ચોટી ગઈ ધનાભાઈ ખુશી ખુશી થતા ઉઠી ઉભા થયા. બારણા પાસે આવી જવો જોડામા પગ ઘાસ્યો કે કેશવભાઈ ખીજાઇ જઇ ગયાલી ઉઠ્યા

કેશવભાઈ—મેર છછરા ગધેડા હારા-બખુચક આવા જોડા પેરીને તે હાર મમ્મઇ જવાતું આહે કે હારા કાડી લાખ કાડી લાખ

ધનાભાઈ—તીઆરે પેર હુ ! છછરો છુવર ! આપીની ગીયો તે હહરા મોચાને તો પાણીનુ ટીપુ નીચોય તા વાડવો નેખ્યે. છુ છમજ હારાએ બધો છવાદ બગાડી લાઇઓ !

કેશવભાઈ—અરે હું એમ ખી ગયો ! હાર એમ તે હુ કઈ છેકજ છતીયાનાજ વરી ગયુ છે હુ જતો પોચાં પેમલા દોડતો દીકરા આપડે ઘેર તારી કાકીને કીયે કે હેલો કાલે નવો જોડો તેલ પાછ અડારીમાં મુકકો છે તે આપોતો.

પેમલો ઉતાવળો ઉતાવળો ચાલતો થયો એટલે કેશવભાઈએ ધનાભાઈને શીખામણુ દેવા માડી.

જે જે હારા નૈ હંભારજે ગાડીમા ઉંધતો બુધતો નધ નીતો કધનો કધ તણાધ જહે ! એતો હારી ગાડીનુ કામ રાત ને દાડો ચાલીયાજ કડે વળી કાથડો હાચવજે ?

પેમલો જોડા લખ આવી પહોચ્યો જહેલા જહેલા કેશવભાઈએ હાથમાં લખ ધનાભાઈના પગ પામ્ ગોઠવી દીધા ધનાભાઈએ માહે પગ વાદ્યો અને મોદુ કટાણુ કરી પાછો ખેચી લીધો કેશવભાઈ ગાલી ઉઠયા

કેમ ! કેમ ! હુ થીઉ ભાય ?

ધનાભાઈ--હારો જરા નડતો છે છુછમજ

કેશવભાઈ--તીમા એમ ખાચલા જેવો ખી હુ ગીયો ! દાખી દુખીને ઢકલી ધાલ એતો ધીરે રેઈને બન બેહતુ આવી રે હે !

કેશવભાઈના કહેવા પ્રમાણે ધનાભાઈએ જોર કરી જોડા ચડાવ્યા સૌ બારણે આવ્યા પેમલા દુખળાચ સરસામાનનો કાથળો માફામા મુકી દીધા ધનાભાઈ સાને આવજો હાચવજો વગેરે શબ્દો કહતા માફામા ખીરાજમાન થયા મોરીયો પચ ગોહવાધ ગયો.

એ આવજો ! સૌન બોલાવજો ! કાગર બાગર ! લખજો વીગેરે અનેક તરાહની કોલાહન વચ્ચે પેમલા દુખળાચે માફો ચાલતો કર્યો. ધનન-ધનન ધુધરા ખખડાવતા બળદો ચાલતા થયા એટલે કેશવભાઈએ મોટેથી ધનાભાઈને બલામણુ કરી

એ હારો રાબા ! તૈ હભારજે !!

જરૂર આ તરફ જુઓ તો ભાઈ??

તમે ભાગીદારીમાં ધધે કરવા નીકળ્યા છો પણ?

—પેલી—

ભાગીદારીનો ભવાડો

યાને

ગાંડો અને ઘેલો.

વાર્તાની ચોપડી વાંચી? કે ખસ એમજ ભાગીઓ શોધવા
નીકળા પડ્યા છો.

વાંચો

વાંચો.

એક વખત જરૂર વાંચો.

આજસ તથા કાળી દ્યો એક કાળજી—પેસાવાળી નવ ટીકીટા
સાથે—ખીડી દ્યો કવરમા—નીચેને સરનામે રવાના કરે.

થોડાજ વખતમાં ઘેર એકા ગાંડાભાઈ ઘેલાભાઈને લઈ
આવી પહોંચશે.

કવિ-મણીલાલ નાથુભાઈ {
બોડાવાલા.

મુખ્ય.
ભૂવે. ૨-પૂલગલી
સુરત
હરીપુર-ઘાચીશેરી

મકરણ ૪ થુ.

એ છલામ પટોલકાકા ! આવજો !

મિય વાચક, આ જય પેવો જય કરતા મોકો પાદર અકાર નીકળી ગયો પેમલા દુખળાએ ગોધાને લલકારી લેવા માડ્યા પટલ અને મોરીયા વાને વળગ્યા

પટલ—પાર્યા મારીયા ! એ હાડ મમ્મઇ અંકે વખણાતુ છે તે ક્યુક છે

મોગીયો—અરે કાકા હુ વાત કંડ અછ જણે પરમેશ્વરને તેનુ ડરગજતાનજ છમજે ! ભાં મોટુ બપકા વાડ ગામ જે જે તો ખરા અધુ જેઇ જ્ઞેઇને તમને તો હારી ભડક પંજી જછે ! ભડક !

પટલ—જા ! જા ! હારા કિને કંઇ એવો ખાઇલો છે મ જેહા-ગીને પેછવા દઉ હારી આવે ક આવીને અધારીજ લાખુ ! છુ છમજે !

મોગીયો—એતો તઇ પેછહો તીઆરેજ ખખડ પડહે ! હાડ અકરખ અકરખને ગુગરઇ જવાય ! ઉહાગે અકરખને ભાયગો ને કે તારી માનુ મમ્મઇ પયજે હત્ત તેરીકી હાડ કંઇની હાડ !

પટલ—અછ અછ હારા ડોખા ! મમ્મઇ ! એતો અછ મમ્મઇજ છે ! છુ છમજે !

એમ સટર પટર વાતોના સપાટામા ખારડોલીનુ સ્ટેશન આની પહોંચ્યુ. પેમલા દુખળાએ માફા ઉભો નાખ્યો. ધનાભાઈ અને મોરીયો ઉતરી પડ્યા. પેમલાએ બગદોને છોડી માફાના પૈડા સાથે આંધી દમ્મ માથે કાથળો ઉપાડી લીધા ત્રણે જથ્થા સ્ટેશન ઉપર આવ્યા મોરીયાએ ટીકીટો લીધી ફરવાજે કપાતી અદર ધુસ્યા-ગાડીને વખત ભરાઇ ગયો હતો પેસેન્જરોની ધમાલ વચ્ચે ગોટા ઉડાવતી ગાડી. સુસવાડા બોલાવતી સ્ટેશન ઉપર આવી ઉભી રહી પેસેન્જરોની ચટ ઉતર સડ થઇ. આપણા મોરીયાએ પણ ધનાભાઈ સાથે કાથળો લઇ એક ખાનામા ઘૂસી જઈ ખારણુ બધ કર્યું. ?

ગરમ ચેવડા ! નુગતની ખરશી ' ગુલાબમળુ ? સકરપાળે ચાઈ
ગરમ ? પાનના પટ્ટી લાત્રમલાલ ! બ્રાહ્મણીયા પાણી તદ્દલક ખીડી !

વીગેરે અવાજોના પેકાર વચ્ચે ટન ટન ટન ટન ઘડાનો
ઘોષકણે ગોચર થયો સીટ સીટ સીટીની સાથે ગાડી ચાલતી થઈ '
આપણા ધનાભાઈ સવડ કરો 'લાટ ફાર્મ ઉપર પાધડા બાજુમા
રાખી બેસી ગયા આસે મજાનો મીડ તાગા સળગાવી કુમાડાના
ગોટા ઉડાવતા બોલી ઉઠ્યા !

પટેલ—જેવું પોચાં ' આપણુ છ આ કવા બનાવવા છ હાડ
ની જોઈએ વોડુ' કે નો નેત્રએ ગધડુ ચાવી ચડાવી કે બહ
સરસરસ . સપ દેતુ ચાઈલુ ' છુ છમને !

મોરીયા—તો હુ હાર એ કાકા આપડા ગાલ્લીનુ અજ
કઈ ચાવી આપ્યાનુ નવી ઇમા તો હારા કાત્રજા બારોને દોડાવતા છે

પટેલ—હ એમજ દેહુ મોરીયા આપડી રેકડાને ઇની
હાથે મેલી ચાથ તો હુ વેલ થાય કાણુ છરન છતે

મોરીયા—અરે રેકડા બેકડાના ભૂકા ઊડી જાય ને બેઝના-
રના બાગ તાગી જાયે કાકા જે ને જડદા જેવા કાઈ દાડા એવુ
કરતા નીતો પરછો તમ દાદાને પાણી પાવા પોડી જરો

એ પ્રમાણે હાડા રીહીમા ચતથાણુ સ્ટેશન આવી પહોચ્યુ ગઈ
ધીમી પડી એટલે ધનાભાઈ બેલી ઉઠ્યા

પટેલ—કમ કમ હારી આ આમ ડચક ડચક ચાલવા
માડી ? કઈ બોલી બોલી નીકરી ગઈ કે હુ—જેતો પોચાં

મોરીયા—અ નછરે કાકા ! અતો ચતથાણુનુ ટાંચીન આઈલુ !
અછ પાછી હારો કિબી રેતી છે તો !

પટેલ—હ તીમાજ ઉતો હારો જાણુ —ક કઈ આક બાક
ભાઈગો કે હુ છુ છમને

એટલે તા સરસરસરસ દેતી ગાડી ચાલતી થઈ કેમ
કેમ આ હારી નાડી હેલુ ઝાડ દેખી બડકા કે હુ જેતો પોચાં

મોરીયા—હારા તમે તો છેક ડફ્ટર જેવાજ દેહુ બેઠા તીયા-
રના હારા ગાડા જેવાજ થઈ ગોયા છે. હાડ એટલામાજ આમ આવરા

બની ગીયા છે. તે ને મમ્મમ્મા તમારો હું વેહ થહે કાકા ડાચુ વહુ થેઇ જતુ ગેવાનુ છે

પટેલ—અંતે હું વહુ થે જાય હારાને એવુ ભેરવી બીડી રાખુ કે બહુ દુઃખન માફક છુ છમજી

મોરીયો—તે તો તાજ ખબર પડહે તા—! પાછા આવછો તીયારે છત્રામ કગલુ

પટેલ—હા ! પાપો મારીયા આ હધા લોકા વાતો કરતા છે કે મમ્મમ્મા-ગામમા વાડાનુ તો નામજ ની મળા, તીઆર હારા દોર કઇ ચરતા આહ દાર

મારીયો—હત તમારીકા મુમ્મમ્માના દાર તે વરી થાહ ચરતા આહકે અર એતો હહગા આમ કેવુ કેવુ ખાય !

એમ ગપ્પામાને ગપ્પામા ગાડી કંકે સુરત સ્ટેશનની નજીક આવી પહોંચી મીવાના ભુગળા અને મોટુ ટાવર દેખાવવ માડ્યું—આગની વની મીલનુ ભુગળુ બતાવો ધનાભાઇ બાક્યા

પટે —અધધધ . બાપરે એહે હુ ઉચુ ! ઉંચુ ને ધાડ 'ધાર' હું દેખાતુ છે !

મોરીયો—(સુકાડાડી) અજ છુત અટલી પણ ખબર ની ફેલુ-નન્યો-નન્યો પટેલકાકા તમ તો છેક ગધ્યા જેવા છા !

પટેલ—કમ હારા ફાઈટા કે હું હારા ગધા તારા બપ હહરા મને હું ખબર કે હાર હુરત આવુ છ આનો હર ઉચુ ઉચુ ને લાણુ તુરીયા જેવુ છે આવુ હુરત આવો કઇની હાર 'ધ-તેરીકા છુ છમજી અટને તો ધરરરરર . કરતી ગાડી સુરત સ્ટેશન ઉપર આવી-ઉભા રહી મજુર ! મજુર ! શેઠ મજુર ! એ હગીલાલ આ બાણુ વીગેરે અનેક તરાહની કાતકલ મચી રહી મારીયાઅ પટેલને કહ્યુ !

મોરીયો—એકાકા ? છુરત આપતુ !

પટેલ—એમ લે તીયારે આ પાવડી જાત ! હું ખેડી ઉવણુ કરી કાયરો માથે ઉપાડી લેતો છે મ છુ છમજી !

મોરીયો—ના હુકામાં મજુર કરી લેહું ચાર પછિ ઉરાડી લાખહું!

પટેલ—નછરે બાપ અ—હ કંછવભાઇએ કચેલુ તેમજ કરવાનો.

મોરીયો—ડીક બલે લાવો

એ પ્રમાણે પાધડી મોરીયાને આપી માથે કોથરો ઉપાડી-ધના ભાઈ ચાલતા થયા. ધીરેધીરે ધકકા ખાતુ સરધસતાન દાદરો ઉતરો દર વાળ ઉપર આવી પહોચ્યુ-માસ્તરને કસોમાં બાધેલી ટીકીટ-પતાવી આપણા ધનાભાઇ બોલ્યા !

એ છલામ. માછતર છાએમ ! અમે તો મમ્મઈ જતા છીએ! છુ છમજ ! આ પાપા પાછે પાત્રડીછે-તે મારો—છે માથાપરના કોથરામાં ઠેબરા ! તરેલા પાપડનો ચુરો ! ગોર પાપડી ને બે ચાર જાતના આથણાં છે ! બોલો છુ વીચાર છે ! છોડુ ! નાછતો કરવો છે.

માસ્તર એકદમ ચીડાઇ ગયા

આ યુ ઠેમ રાસકલ

કહી એક ધકકા માર્યો એટલે ગપ દધ આપણા ધનાભાઈ દરવાજા ખ્હાર નીકળી ગયા, મોરીયો પણ ટીકીટ આપી પાછળ સરકી આવ્યો

ધીરે ધીરે ધનાભાઇને કુવા પામે લાવી કોથળો ઉતરાવી મોરીયો બાલી ઉઠ્યો ?

મોરીયો—એ કાકા ! લાવો લોટો હુ પાણી ભરી લાઉ-તમે જરા નાછતો બાછનો કરી લો પેલા હારી અમણા આવી પોચહે ?

પટેલે મોરીયાના કહેવા મુજબ લોટો કાઢી આપ્યો મોરીયો લોટો લઈ-ચાલતો થયો. એટલે ધનાભાઇએ નાસ્તાના બે ભાણા તૈયાર કર્યા-મોરીયો આવી પહોચ્યો બને જણા નાસ્તો કરવા બેસી ગયા.

આપણા ધનાભાઇએ ઉતાવળને લીધે ઠેબરાને ભાગ્યા વગરજ આપુને આપુ કાસીકુસી મોઢામાં ઠેકલી દેવા માડ્યુ મોરીયો પણ વખાણી વખાણી ગોળ પાપડી ગપાગપ ગટકાવવા મડ્યો. એટલામાં ટન ટન-ટન-ટન-ધટાનો અવાજ સભળાયો મોરીયો બોલો ઉઠ્યો.

એ કાકા ઉતાવર કરો હેલો આવી પોચી.

પટેલે એકદમ હાથ ધાઇ નાખ્યા. મોરીયો પટેલની રહેલી ગોરખા

પડી ગતોક્ષમા ઘાતી લેટો લઇ ચાલતો થયો, ઉપર ધુધવાડા બોલાવતી ગાડી આવી ઉભી રહી મોરોયાને ગોળપાપડી ચાવતાવાર થઇ એટલે ધનાભાઇને ગભરાટની સાથે બકમકાટ ચાલુ થયો.

પટેલ—એ હારો ગીઓ કઈ ! હહરો રવડાવી મારહે કે હુ ! છે હારાનુ અજુ-ઠેકાણુ ! આ તારુ જીતીયાનાજ થાયરે મોરીયા આહારા હયા અહીં ચાઈત્રા ' ઉછેલેના જવા ને બેડાઓ કઈ ! એથીયુ હુ-હહ રીનો કથે માયુ મુડવા બેછી ગયો કે હુ ?

એટલામા ટનટન, ટનટન-ફરી ઘટો વાગ્યો અને સામેથી મોરીયો દખાયા ધનાભાઇ મોટેથી બુમ પાડી ઉઠ્યા

એહારા ગમરડો કાડો ગમરડો! હારી ચાત્રો જતી છે! હાફ્યો હાફલા મોરીયો આવી પહાચ્યો એટલે તુરત ધનાભાઇએ વધાવવા માડ્યો.

કઈ ગેયલા હારા ગબ્ધા! હુલી તારો દાદી કાપારની આવીને ઉભી રઈ છે. તે છરમ રાખવાની આંહુ કમ ! હહરા કટલા ઘટા વાઈગા. હારો બેરા હુઠા ચાત્ર ઉતાવરો નીનો રઈ જનાનો—જુ જમજો!

મોરીયો—પાછ લેવા ગીએત્રોરે કાકા ઘટો તો હારો પાચ મીલે લેટનો થીયો! ચાનો ચાલો, જતદી કરા તમોને બેછાડી દઉ

ઉતાવળા ઉતાવળા બનેજણા દરવાજા નજીકે આવી પહોચ્યા—ટીકીટ બનાવી બંને પગથીએ દર અહીં ઉપર આવ્યા એક ઉંઘાડા બારણાવાળા ખાનામા ધનાભાઇને બેસાડી મોરોયાએ બારણુ બંધ કર્યું. મીટ સીટ, સોટીની સાથે એ-જીનનો વીશલ થયો અને ગાડી ચાલતી થઈ-મોરીયાએ પટેલને સલામ બરી.

એ સલામ પટેલ કાકા આવજો !

પ્રકરણ પન્નમું.

હન તારા પરમેહરની ! કંઈની હારો.

પ્રિય વાચક, પવનવેગે ગાડી સુરતનુ સ્ટેશન છોડી પસાર થઈ ગઈ-
મોરીયો ટગર, ટગર જોતો વીલે મોઢે પાછો ફર્યો આપણા ધનાભાઈ
મુખે તરફ ચાલવા માડ્યા

ધનાભાઈના કમ્પાર્ટમેન્ટમાં તેઓ સાથે ફક્ત ત્રણજ પેસેનજરો
હતા જેમાં એક ચરોતર છલ્લાના પાટીદાર ગ્રહસ્થ મોહનલાલ અને
બીજા તેઓના મિત્ર જુલાભાઈ હતા જુલાભાઈ પણ પાટીદાર શાતીના
એક એજ્યુકેટેડ-જુવાન હતા આ બંને પાટીદાર ગ્રહસ્થો શાતિ. અભિ
માન સારૂ ધરાવતા-ભાઈઓની જીદગી સુધારવા તેઓ એ એક પાટી
દાર સુધારક સમાજ સ્થાપી હતી જેમાં પ્રમુખસ્થાન અને સંકેટરેખા
હોદ્દો આપણા મોહનલાલ ભોગવતા.

આ બાજુ ધનાભાઈ તો યેઠા ત્યારના કોથળો ઝોળામાં રાખી-એકી
ટસે બત્તીની સામે ટગર ટગર જોઈ રહ્યા છે.

આ નવા મેકરના માણસને જોઈ આપણા મોહનલાલ અને જુલા
ભાઈ વોચારમાં પડી ગયા. ઝટ ફેસલો લાગ્યા મોહનલાલે ધનાભાઈને
પ્રશ્ન કર્યો ?

મોહનલાલ—ભાઈ આપનું નામ શું કયા પધારોછો

ધનાભાઈ—મારું નામ ધનો અમે મમ્મદ જતા ક્રીએ બાય

મોહનલાલ—ઠીક ભલે કયા ઉતરવાના છો ?

ધનાભાઈ—એ હાઈ તૈજ તો હેલુ હુ કેવાતુ છે ચક્લી ગેટ
ચક્લીગેટ

મોહનલાલ અને જુલાભાઈ હસી પડ્યા વધારે જણવાની જગ્યા
સાથી મોહનલાલે ફરી ધનાભાઈને સવાલ કર્યો

મોહનલાલ—ઠીક ત્યારે તો આપણો સગાથ છે વાઈ મુખે શા
માટે પધારો છો કયાંના રહીશો છો શાતે કેવા છો.

ધનાભાઈ—આ બાપરે હાર આટલું બધું લાખુ લપછીદર જેવું પુછે તે ઉ હારો ગામડીયો હી રીતે જવાબ આલુ તમે તો માછતર છેઆ ને ઉતો હારો ગામડીયો છેમ છુ છમળ ને એક એક પુછો તો વારે ખુલાછો કર

મોહનલાલ—ઠીક બહે બહે બાઈ ગભરાશો નહિ જ્યો એક એક પુછુ આપ ક્યાના રહીશો

ધનાભાઈ—હુરતની પાછે બારડોલી કછબાના મોના ગામમા ગેતા છીએ છુ છમળ ?

મોહનલાલ—શી ન્યાત છે ?

ધનાભાઈ—કણખી ? હેલા પટલીયા કેવાતા છેને તે છુ છમળ ?

કણખી શબ્દ સાબળ્યા એટલે આપણા મોહનલાલ તો સડકજ થઇ ગયા હસવાનું કોણુ જાણે ક્યા ખસી ગયુ અને હાય અને હુરના સુસ સકા નીકળી ગયા

આવો મઝાનો તાકડો કાઇ આપણા ભુલાભાઈ ચુકે એવા નહોતા. તરતજ જીવાને ટચકો કર્યો

ભુલાભાઈ—જ્યોબાઈ એતો તમારા જ્ઞાતિ બન્ધુજ છે. કરો બાઈ સાથે સમાગમ કે ઉધડે આખ સુરત અને સુરત જીલ્લાના પાટીદાર બન્ધુ આના કારભાર કેમ આલી રહયા છે ? કેમ મારા મોહનભાઈ મૈન્ય-ધારણુ કર્યુ જોલો તો ખરા મારા પાટીદાર સુધારક સમાજના સેક્ટરી સાહેબ. કેમ આમ સુઠ ખાઇ ગયા, પુછો તો ખરા બાઈને કે તેઓ 'સેઉવા' પાટીદાર છે કે 'કડવા'

મોહનલાલ—ઠીક બાઈ ઠીક કરો મશ્કરી તમારો વખત છે વારે ધનાભાઈ આપ સેઉવા પાટીદાર છો કે કડવા ?

ધનાભાઈ—કોણુ હારો કડતો છે એ કડવાનુ તમારે તૈ ? છુ છમળ અમે તો છારા માણુહ છીએ ખખરેની જોય—અમારી તો મો... . ટી નીચાત છે ને એવુ હાર કે જીજ આમ બારમાખર બારમા ઉડે-લાડુ હેલા ગોર ગોર ? ને ગછરા ગછરા આવતા છે તે ? હારા લાડવા ? છુ છમળ ને વરી હુરતના જપાટા ની હાબરા જોય ? તાતો એવું

હારે આમ-બધ દોછો મરી ગીયો કે ધારી દુપ્પાક? દોછી મરી ગઇ કે આમ મમળ દુપ્પાક ? છુ છમળ ? ને વરી એવુ હાર કે વઉ પછદ ની પડી કે હેલા કાગળીયાપર છપ કરી દેવાની કે ખસાછ છુટાછેડા છુ છમળ ? છે તમારે તે એવુ ? ઘટા ગાય તીવારે ?

આ મોહુ લાલુ ને લાલુ લેકચર સાબળી મોહનલાલ અને લુલા ભાઇ ખુબ હસ્યા હસતા હસતાજ મોહનલાલ બોલ્યા ?

મોહનલાલ —લુલાભાઇ ? આ ગમાર કહે છે શુ ?

લુલાભાઇ—સત્ય કહે છે ભાઇ અક્ષરે અક્ષર સાચો કહે છે મન્યુની મુઆરક્યાદીની મો.....ટી ન્યાત જમાડે તેનુ નામ બડેખાં ? વળી બે ચાર ભૈરી બદલે ત્યારે તો સુરતના પાટીદાર મહસ્તી ગણુત્રીમા આવે ? ભાઈ સુરતની મુરત પપ્પાચોનુ પીજણુ તો ઘણુ લાલુ છે વળી આગળ કોઈ વખત નવરાસમા વાત.

મોહનલાલ—વારે ઠીક ભલે ! લુલાભાઇ ? મારા ધારવા પ્રમાણે સુરતના લેઉવા પાટીદાર કરતા અમદાવાદી કડવા પાટીદાર કાંઈ સુધ રેલા ખરા !

લુલાભાઇ—તો ! વાહ વાધા શુ ગિચારા લેઉવા પાટીદાર બન્ધુ ગાથે મરણુની ભોજન કીયાનો પ્રચાર બધ કર્યો ત્યારે આપણા સુધ રેલા ભાઇઓએ. દસાના ભાડવા અને અગીયારમાના દુધપાક પુરી ઉડા વરા શર કયાં કહો કેવા બહાદુર બકા !

મોહનલાલ—શુ કહયુ ભાઇ દશા અને અગીયારમા તે વળી શુ ?

લુલાભાઇ—એ બધીએ હુ તમને આગળ મુખમમા કોઇ દીવસ દૂરસદે વાત કરીશ. હાલ તો આ ગિચારા મામડીયા ગમારતો કાચવો ઉતરાવો નહિ તો મુખમ પહોચતા અડધા થઈ જશે.

મોહનલાલ—ભાઈભાઈ જેવી આપની મરજી ! ધનાભાઇ આ કોથવો બોલામાથી નીચે મુકી દ્યોને. ખાલી શા મારે ભાર ઉપાડી રહ્યાછો.

ધનાભાઈ—હુ કેતા છેઓ ? કોથરો નીચે મુકું ? હાહરાઓને ખખર ની એવ્ર કે અફર બેઅમ બર . છે

મોહનલાલ—એમ ખીનમ શુ જાઓ છો જોખમ હોય તે કાઢી
આસીક મુકો પણ ખીજી સામાન નો નીચે રાખી દ્યો. જલા માણસ
તમને બેસવુ સુગમ પડશે

ધનાભાઈ—અ—હ—નીરેભાઈ હાર મધુજ જોખમ ? કાડુ હુ ને
રેવા હુ દઉં

મોહનલાલ—વાર એટલુ અધુ તે શુ જોખમ આપો કોથજો ભરી
ઉપાડી લાગ્યા છો ?

ધનાભાઈ—હુ કેમ હાર ? જુઓ ગણો દેખરા છે? તરેલા પાપડનો
ચુરા છે ? ગોરપાપડી છે? વરી બેચાર જાતના આથણા છે છુ જમજ?

મોહનલાલ—અધુ સમજ મહેરબાની કરી રાખી દ્યો કોથજો નીચે
જાઓ તમારા એ સામાનજી જોખમ મારે માથે તમને તમારો કોથજો
ચનીરોડને રટેરાને સહી સલામત મોપવો પડી છે કાષ વાધો દ્યો આ વચન

મોહનલાલે ધના પટેલને વચન આપ્યુ એટલે કોથજો નીચે મુકી
પટેલ ખતી સામે આગળો કરી બોલી ઉઠ્યા—

એ ભાય યો હે.... હુ લપક લપક થીયા કરતુ છે તે હુ છે ?
હાર કીયારતુ કે એકો તીયારતુ લપકીયાજ કરતુ છે ? બલીબલી જાતના
જાનવર જોયા પણ આવુ તો હાર દીઠેલુજ નષ્ટ છુ જમજ? હારી વીલાતી
ચકલી છે કે હુ ?

મોહનલાલ અને લુલાભાઈ ખડખડ હસી પડ્યા

વાહ ખુબ કરી ધનાભાઈ આખર કરી ખતમ કરી નાખી તમારા
જેવો પેસેનજર અમને અમારી જીદગીમા મલ્યો નથી. હસાવી હસાવી
અમારો જીવ લેવા ધાર્યું છે કે શુ છે? જલા માણસ એતો ખતી છે ખતી દીવો

પટેલ—આયની ? હુમો કષ નીકરનો, ગાછતેજના ખડીયામાથી
તો હુમો નીકરે હુમો ? છુ જમજ ? આતો હાર તમે મને ફગાવતા છેઓ

મોહનલાલ—તે આતે શુ કાલ ગ્યાસજેટનો ખડીયો છે. જે હુમાડો
નીકજો. આતો ઇજેકટ્રીક ! ઇલેકટ્રીક

પટેલ—આય તારી માની એક અસતરો શાડુ ? હારી આવી? વાહરે

ભાઈ વાહ ! હાહારી ગાડીવારી હરકાર તેતો કંઈ કંઈ બનાવી લાઈજી
દેખુ ? છુ હમમ

ઐટલામાં વાયુવેગે વહન કરતી પેસેનજર ત્રેન દમણુ સ્ટેશન ઉપર
આવી ઉભી રહી. ધનાભાઈ ગભરાઈ ખોલી ઉઠ્યા હાર આઈવુ કેહુ ?

મોહનલાલ—નહિ ભાઈ આતો દમણુ છે મુંબઈ તો સવારમાં
આવશે હવે સુખેથી સુખજીઓ જીવે વખત ધણો થઈ ગયો છે એમ
કહી આપણા મોહનલાલ અને જીલાભાઈ પોતાના ખીસ્તરા ઉપર મુક ગયા.

ધનાભાઈ પણ એક ખાજી સુતા સુતા વિચાર કરવા લાગ્યા

હવારમાં હાર મમમમ આવહે આપડે તો તા રૌંફ બધજ ઉતર હુ
ચાલહુ પણ હુરતી ! એકજ દાડામાં આખા મમમમને હારાને ઉધુ વારવુ
છે હારી હવાર કેમની પડતી ! હારો પરમેહર પણ ઉધો દેહુ—વેલો
હવાર પાડનોની ! ને હારી અજી પડી નઈ—

હુત તારો પરમેહરની ! કંઈની હારો

એમ લવાગે કરતા આપણા ધનાભાઈ નિદ્રાદેવીને આધીન થયા
થ્યો સાહેબજી હવે તો મળજે ધનાભાઈને મુંબઈમાં.

(અધુણ)

આ: કંઈકકંઈક--ધુમ દેતા ઘેડકાની સત્થે આકાશવાણી શું કહે
તે જરા ધ્યાન દઇ સાંભળો.

નવરા બેઠા શું કરશે?

ધનનનનન--ધુમ અવાજની સાથે જવાબ.

ગામડીઓ—ગમાર

વાંચી ખૂબ હસીશું.

સવાલ— શું બીજે ભાગ ક્યાં છે ?

જવાબ—શું ક્યાં છે ? તૈયાર છે ? તૈયાર છે ? હાપખાનામાં હાપ
રહ્યો છે,— લખો કર્તાને નીચેના સરનામે કે ઘેર બેઠા ગામ
ડીઓ-ગમાર આવી પહોંચશે.

મહેરબાની કરી નોટ પેઇડ લખશે નહિ—?

તમારું નામ! અને ઠામ ચોક્કસ આપજો! વળી સાથે કોંમત
અને પોસ્ટ ખર્ચ જેટલી ટીકીટો બીડજો જીવે તો ખરા
ગમત! તૈયાર થયે કે તુરત આવી પહોંચશે.

ગામડીઓ ગમાર ભાગ ૧ ત્રી. ૦-૧-૬.

., ભાગ ૨ બે. ૦-૨-૦.

કવિ મણીલાલ નાથુભાઈ }
બોડાવાલા,

મુખ્ય,
બુલેટ્વર-પુલગલી.
સુરત,
હરીપુરા-ધાંચીશરી.

